

Sirius

Tema:
Kompetens
och utbildning

SKOGSINDUSTRINS RÅD FÖR INDUSTRIELL UTVECKLING I SAMVERKAN

Nr 1 2017 | Nyheter från Sirius finns också på www.industrisirius.se

NÄR BEHOVET STYR BRUKETS KOMPETENS- UTVECKLING

**Din hörsel -
värd att vårda**

**Centralfonden
stöder rehab
och friskvård**

KRÖNIKA:

På spåret

Sirius känner ett särskilt ansvar för branschens befattningsutbildningar. Bakgrunden är att Sirius, eller snarare dess föregångare Pappersindustrins Yrkesnämnd, var direkt engagerad i Skogsindustrins Utbildning i Markaryd. Här bevakade PYN de certifieringsutbildningar som genomfördes på branschens uppdrag.

Det var därför logiskt att företagen vände sig till Sirius när man önskade en branschgemensam kvalitetssäkring av skogsindustrins befattningsutbildningar. Sirius utbildningsgrupp bildades med just detta uppdrag i fokus. Här ingår företrädare för både fack och arbetsgivare. Alla stora koncerner finns representerade i utbildningsgruppen.

Eftersom frågan om branschens befattningsutbildningar är komplex tog det lång tid att sätta ner foten. Vi har avancerat stegvis framåt, i nära dialog med våra medlemsföretag. När vi presenterade ett idéutkast på Sirius Forum för ett par år sedan var uppfattningen klar: "Det här känns bra – kör!"

Idén handlade om att bygga upp en anslagstavla på nätet.

Några bärande utgångspunkter.

- Det är brukens behov av kompetensutveckling som är styrande.
- Många informationsmottagare vid många olika bruk ska vara anslutna till systemet.
- Då kan vi koppla vi ihop bruk med likartade utbildningsbehov.
- Detta ökar sannolikheten att en specifik utbildning verkligen genomförs.

Utifrån detta har vi byggt upp ett enkelt, nätbaserat verktyg - Sirius utbildningscentrum. Nu finns verktyget färdigt sedan ett tag tillbaka och allt är klart för användning. Men uppstarten går trögare än vi räknat med. Det behövs helt enkelt fler informationsmottagare vid fler bruk för att systemet ska fungera effektivt.

För det är ute i produktionen där enskilda medarbetare och ansvariga chefer har bäst förutsättningar att identifiera konkreta utbildningsbehov. Det är därför linjecheferna är en sådan viktig målgrupp. Därmed inte sagt att det är samma chefer som ska dra lasset när utbildningen ska designas, upphandlas och genomföras. Här måste företagets ordinarie rutiner kopplas på. Självklart är Sirius utbildningscentrum flexibelt och kan lätt anpassas till skiftande förutsättningar.

I detta nummer av tidningen Sirius visar vi hur man tagit tag i frågan vid Holmen Paper i Hallsta. Det känns bra att berörda chefer har en sådan positiv bild av de möjligheter som erbjuds. Förhoppningen är att fler företag ska inse vikten av att många informationsmottagare är med på tåget. För det är först när tillräckligt många åker med - som det kommer att rulla av sig själv.

Mårten Ericsson

Ordförande Sirius

INNEHÅLL

Nu handlar det om att få snurr på verksamheten 5

Bra när behovet får styra . .4-5

Vi behöver både grund- och spetsutbildningar 4-5

Omslagsbilden visar skiftchef Ulf Mattsson, en av tioalet informationsmottagare inom Paper Hallsta AB.

Möten på nätet ger smartare utbildning

Med utgångspunkt från brukens utbildningsbehov kan massa- och pappersbruk gemensamt skapa kontakt med andra med liknande behov. Med samordning ökar möjligheten att utbildningen blir av när behovet finns.

Sirius utbildningscentrum är en mötesplats på nätet där grundtanken är att bruk med gemensamma behov kan mötas på ett enkelt sätt.

– Vi sitter ju i samma båt och jobbar på liknande sätt på olika enheter, säger HR-generalist **Elias Holmgren**, på Holmen Paper Hallsta AB.

Samtidigt är det av stor vikt att det finns många informationsmottagare på varje bruk, personer i ansvarig ställning i produktionen som ser vilka kurser

som är på gång och som känner de egna behoven.

På Elias Holmgrens arbetsplats finns idag cirka 370 anställda med ständigt behov av utbildningar för enskilda eller mindre grupper.

Både omfattande grundutbildningar över flera månader och mindre som kanske bara innebär två dagar med en utbildningsleverantör.

– Vissa utbildningar klarar vi själva, andra blir svårare att köra igång för de fåtal personer som berörs, säger han.

Ett tiotal informationsmottagare

På bruket finns samtidigt ett tiotal informationsmottagare, skiftchefer, sektionsschefer, personalledare och liknande. När behovet finns av grund- eller vidareutbildning kan de snabbt stämma av om samma behov finns någon annanstans.

Alternativet kan vara att vänta in en tillräckligt stor grupp inom det egna bruket, en väntan som kan bli flera år.

Ulf Mattsson, skiftchef för operatörer och personalledaren för område massa/media, Kristina Frödin, på Holmen Paper Hallsta AB ser båda informationsmottagare och ser ett behov av utbildning både vid omplaceringar och nyrekryteringar när pensionsavgångar. "Via utbildningsportalen kan vi initiera utbildningar eller se vad som är på gång, det är en jättebra plattform", säger Ulf och får medhåll av Kristina.

– Då kan det vara smart att lägga ut en förfrågan till andra bruk som kanske har liknande behov, säger Elias.

Erfarenhetsutbyte ett mervärde

Tanken bakom Sirius utbildningscentrum är att massa- och pappersbruk med likartade utbildningsbehov ska kunna mötas och samordna utbildningen. Det innebär en möjlighet för operatörer att träffa kollegor på andra bruk.

– Det är ett erfarenhetsutbyte som innebär ett mervärde, säger Elias. Vi markerar att vi satsar på våra medarbetare, blir attraktiva på marknaden. Och får vi snurr på det här kanske vi kan sätta en standard för vad en grundläggande processteknisk utbildning ska innefatta.

– Vi vänder på perspektivet, säger Elias, som poängterar vikten av att sprida kunskapen om kommande kurser och möjligheten att initiera kurser inom företaget.

Välkomnar idén

Teofil Krantz arbetar för Creando Training och jobbar med utbildning för operatörer inom massa- och pappersindustrin.

Han välkomnar idén där bruken själva pratar sig samman och initierar utbildning efter sina behov istället för att utbildningsföretagen enbart ringer runt och erbjuder:

– Det kan vi göra när det gäller helt nya kurser, men behöver man exempelvis utbildning om ånga och kondensat eller kanske flishantering anpassar vi oss. Det är inte lätt för ett bruk som kanske bara har behov av utbildning för två-tre personer per år. Då finns risken att de kan få vänta flera år, innan bruket fått ihop tillräckligt med deltagare.

– Kunskap är en färskvara och det här kan även underlätta för repetitionsutbildningar där vi får ett annat stuns i utbildningen och effektivare kurser när kursdeltagarna har förkunskaper och även kan dela erfarenheter, säger han.

Sirius utbildningscentrum är en nätbaserad mötesplats med fokus på skogsindustrins befattningsutbildningar. Ett enkelt och flexibelt verktyg som är skraddarsytt för massa- och pappersindustrin.

- I STEG ETT handlar det om att knyta samman företag som har likartade behov av en specifik befattningsutbildning.
- I STEG TVÅ kontaktas de utbildningsleverantörer som anmält att de har kompetens inom området. Sirius utbildningscentrum utgör därefter inte något stöd för upphandling och ge-

nomförande av utbildningen. Detta sker i en direkt dialog mellan berörda företag och utbildningsleverantörer. Men när en utbildning väl är genomförd sammanställs aktuella erfarenheter.

- I STEG TRE sker därför en standardiserad utvärdering i syfte att höja kvaliteten på kommande utbildningar.

Ansök om konto på:
www.siriusutbildningscentrum.se

Det är bruken själva som styr vilken utbildning som ska ske

Med gemensamma utbildningar både på grundläggande och mer avancerad nivå kan vi utbilda anställda när vi har behov av det. Därför skulle det vara perfekt att kunna samordna utbildningar med andra bruk, tycker Ulf Mattsson skiftchef för operatörer, Kristina Frödin personalledare för massa/media, Elias Holmgren HR-generalist, Anders Thorén sektionschef PM12 och emballering samt längst till höger Hans Karlsson som är personalledare för PM och emballering.

Gå samman och låt behovet styra utbildningen på bruket

Alla operatörer behöver en grund med styr- och reglerteknik bland annat.

Vad gör ett massa- eller pappersbruk som har en handfull operatörer som behöver utbildning? – Hittills har vi sett på vilka utbildningar som leverantörerna erbjuder och ser om någon passar, säger Hans Karlsson, personalplanerare på Holmen Paper Hallsta.

– Det blir betydligt bättre om vi diskuterar vårt behov, ser vad som fattas och kan dra igång en utbildning åt det hållet, säger han.

– Vi vet ju när behovet av utbildning finns bland operatörerna.

Han diskuterar utbildning med några kollegor i Hallstavik; Ulf Mattsson skiftchef för operatörer, Kristina Frödin personalledare för massa/media, Elias Holmgren HR-generalist och Anders Thorén som är sektionschef på PM12 och emballering. Alla tillhör gänget med informationsmottagare på Holmen Paper Hallsta AB och får snabbt signaler när andra bruk initierar utbildningar, både grundutbildningar och mer avancerade kurser.

På bruket i Roslagen har det skett stora förändringar, maskiner har stängts ner, antalet anställda >>

är idag betydligt färre än för några år sedan och de som är kvar har i flera fall fått nya arbetsuppgifter. Snittåldern har höjts och pensionsavgångar finns runt hörnet.

– Det är ofta bra om de som är nya på befattningar går bredvid mer erfarna, men de får inte den tekniska bakgrunden till hur ventiler funkade och liknande, fortsätter han.

– Därför är det jättebra med en grundutbildning för den gruppen. Andra kan behöva avancerade vidareutbildningar.

De diskuterar den plattform som Sirius utbildningscentrum erbjuder.

Verkar jättebra

– Den verkar jättebra, säger Ulf Mattsson. Eftersom vi kan få svårt att få ihop eget folk till en utbildning är det bra om vi kan samordna med andra bruk med samma behov. En del av utbildningen kan ju vara gemensam, en annan del kan ju hållas på respektive bruk så alla får en känsla för sin egen maskin.

Anders Thorén ser ett stort behov av ut-

Informationsmottagare från Sirius Utbildningscentrum på Holmen Paper Hallsta AB:

- Sektionschefer
- Skiftchefer
- Personalledare
- HR

bildning idag och många år framöver som en följd av de stora förändringar många tidningspappersbruk stått inför:

Bra upplevelse för operatören

– Vi har gått igenom ett stålbad där många unga försvann och de äldre som blev kvar nu går mot pensionsåldern. Det innebär ett behov av utbildning när vi snart måste ta in nya för att täcka upp vakanser. Men vi har inte råd att skicka tio på en gång utan kanske två-tre. Och då funkade en gemensam utbildning med andra bruk väldigt bra, det blir en bra upplevelse för operatören dessutom.

Sirius utbildningscentrum kan fungera som en anslagstavla för kurser, tror Anders och får medhåll av de övriga:

– Vi berättar vilka behov vi har och ser andras behov och kan samordna.

Många informationsmottagare

På Holmen Paper Hallsta AB har Elias Holmgren varit noga med att ha många informationsmottagare som får reda på vilka kurser som är på gång.

– Det är ju cheferna ute i verksamheten som ser behovet och kan larma mig, säger han.

Samtidigt betonar han att det inte är de enskilda cheferna som ska ansvara för att ordna kurserna, de bara larmar om behovet. Sedan är det HR-avdelningen som tar över samordningsansvaret med andra bruk för att hitta lämplig utbildningsleverantör och handla upp utbildningen.

Förr fördes kompetens över från äldre erfarna operatörer. Idag finns inte så många kvar som kan lära upp nya, säger skiftchef Ulf Mattsson.

Vi behöver operatörer med både grundkunskaper och spetskunskaper om till exempel nästa nivå av fiberfriläggning, säger Kristina Frödin, personalledare på Holmen Paper Hallsta AB.

Operatörerna är dagens specialister

– Helt rätt att satsa på branschgemensamma utbildningar, tycker Taisto Hautala, facklig styrelseledamot i Pappers och arbetsställets huvudskyddsombud på Holmen Paper Hallsta AB.

– Det gäller bara att få igång det, få snurr på verksamheten, säger han.

Idag är det operatörerna som är specialisterna, skiftchefen är mer ett stöd. Och då krävs att alla operatörer har den utbildning som krävs, menar Taisto som ser både stora pensionsavgångar och interna omplaceringar efter omstruktureringar som anledning till nysatsningar på utbildning av personalen.

– Satsar vi på kunskap höjer vi verkningssgraden på maskinerna. Utbildning är viktig, betonar Taisto.

Taisto Hautala är arbetsställets huvudskyddsombud och sitter i den lokala fackstyrelsen för Pappers. Han ser stora möjligheter med den nätbaserade mötesplatsen. "Men det gäller att få verkstad av det", säger han.

”Det är bra om fler bruk hakar på utbildningen, betonar Elias Holmgren. Vi jobbar ju med samma fibrer och ånga är ånga...”

Samarbetet där alla blir vinnare

Med två operatörer som behöver grundläggande processkunskap har Elias Holmgren på Holmen Paper Hallsta tidigare stått inför ett dilemma; att anordna en kurs för det fåtal som behöver nu eller vänta in fler på bruket som behöver samma utbildning inom några år.

Det är bra om fler bruk hakar på samma grundutbildning

– Idag finns en tredje väg, konstaterar Elias, som via utbildningsplattformen har kontakt med SCA Ortviken där man har samma problematik.

– Tillsammans kan vi arrangera en skraddarsydd utbildning som är bra för samtliga – operatörerna får både fördjupad kunskap och erfarenhetsutbyte med andra operatör på andra bruk.

Hoppa i båten och köra

Plattformen på Sirius Kompetensforum har funnits en tid men ännu inte fått den effekt som var tänkt från början. Många bruk har fortfarande bara ett fåtal informations-

mottagare, personer i ansvarig ställning ute i produktionen är strategiskt viktiga att få med - de ser behoven och behöver veta om utbildningar är på gång.

– Möjligheterna finns, det är bara att hoppa i båten och köra, säger Torbjörn Höglund, kompetensutvecklare inom SCA Ortviken.

Den utbildning som han nu skissar på tillsammans med Elias Holmgren är öppen för fler bruk – det är bara att gå in via portalen och anmäla ett intresse.

– Det är bra om fler hakar på, betonar Elias Holmgren. Vi jobbar ju med samma fibrer och ånga är ånga...

>>

Torbjörn Höglund, kompetensutvecklare på SCA Ortviken ser möjligheten att samordna grundutbildningar med andra bruk. ”Det är bara att hoppa i båten och köra”, säger han.

Elias Holmgren från HR och operatören Mathias Örtengren på Holmen Hallsta AB. Elias samarbetar med andra bruk för att få igång utbildning, nu planeras en grundutbildning tillsammans med SCA där bl a Mathias kan bli aktuell.

Tanken, för Holmens del, är att utbilda två operatörer som idag jobbar på rullmaskin i Hallstavik så att de på sikt också ska kunna arbeta vid en av pappersmaskinerna.

– De behöver en grundplattform med parametrar för kvaliteten i papperet, pappersmassateknik, processlära, fiberuppbyggnad, energikunskap, strömningslära med flöde och pumpar, processkemi, miljö/utsläpp, styr- och reglerteknik, flödesschema...

Elias har en lång lista som handlar om processerna bakom skärmarna där produktionsekonomi är en annan viktig del.

Lokala anpassningar

Torbjörn Höglund ser möjligheterna att göra lokala anpassningar; att tydliggöra behovet inför utbildningsanordnarna:

– Någon processingenjör här på SCA och någon processingenjör på Holmen kan putsa på detaljerna.

Men i grunden har vi samma problem här som där, vi har anställda som måste kläs på kunskap i processkunskap. Medarbetare som har jobbat ett par år, hela branschen har samma bekymmer. Och med en gemensam portal på nätet kan branschen samordna sina utbildningsbehov.

– Förr var det utbildningsanordnarna som hörde av sig till oss. Nu är det vi som

taler om vårt behov, säger Torbjörn Höglund, som varit involverad i arbetet med att ta fram plattformen Sirius Utbildningscentrum.

Inget färdigt smörgåsbord

– Det är inget färdigt smörgåsbord som erbjuds. Vi beställer utefter våra behov. Men måste samtidigt bli bättre beställare och se till att alla ansvariga chefer inom bruket får tillgång till utbildningsportalen. Alla ska se vilka utbildningar som är på gång.

– Principen är väldigt enkel. Det handlar om en gemensam portal där vi inom branschen ska publicera våra behov, berättar Torbjörn Höglund.

– Vi har länge varit dåliga på att beställa den utbildning vi saknar. Nu kan vi ha en intern dialog, prata ihop oss och skraddarsy just den utbildning vi behöver.

Befattningsutbildningar

Befattningsutbildningar som är specifika för massa- och pappersindustrin kan samordnas av den egna branschen.

Det handlar i första hand om befattningsutbildningar som rullare, torkare, maskinförare etc.

– Via portalen kan vi från Ortvikens, eller något annat bruk, berätta om behovet utan att behöva köpa en hel utbildning. Idag är

risken att en operatör förblir utbildad några år i väntan på att det ska bli en fulltalig grupp.

– Samtidigt kan utbildningsleverantörerna se ett kommande behov och vässa sina knivar, fortsätter Torbjörn. De vet att det kommer en förfrågan, istället för att – som idag – höra av sig till bruken och erbjuder olika kurser.

Ligger steget före

– Skillnaden är att inom Sirius ligger vi steget före, vi har ingen aktuell utbildning när vi går ut med förfrågan – bara ett behov. Vi inom branschen pratar ihop oss och kan tillsammans hitta en leverantör av en lämplig utbildning.

Företagsspecifika också

Han inser att vissa utbildningar kan vara företagsspecifika.

– Men då kan kanske 60 procent av utbildningen vara gemensam och de sista 40 procenten vara specifika för ett enskilt bruk.

Elias ser mer än strikt utbildningsmässigt på tanken på det gemensamma:

– Vi visar att vi satsar på våra medarbetare, vi blir attraktiva och stärker varumärket när vi låter våra operatörer träffa kollegor inom branschen, säger han.

Skydda din hörsel med checklista - och en smartphone

Det är viktigt att slippa säga "va sa´ru?" flera gånger om dagen. Icke önskvärda ljud, eller buller som det kallas, kan skada din hörsel.

Att utsättas för starka ljud under en längre tid kan bidra till tinnitus och i värsta fall obotlig hörselnedsättning. För att hindra detta finns nu ett temablod om buller och tinnitus.

Buller åtgärdas bäst vid källan och möjligheterna att lösa bullerproblemen är störst när arbetsplatser förändras eller nyskapas.

Det är därför extra viktigt att beakta bullerproblem och sträva efter att skapa goda ljudmiljöer vid val, utformning och/eller förändring av arbetsuppgifter, maskiner, produktionsutrustning, transportsystem, arbetsprocesser, arbets- och pauslokaler samt byggnader. Om buller ändå kvarstår är det viktigt att använda rätt skyddsutrustning för öronen.

Mät med din smartphone

För att göra en uppskattning över bullernivån på sin arbetsplats kan man mäta med hjälp av någon av de buller-appar som finns att ladda ner till smartphones.

Sirius senaste kampanjblad Smart & Säkert handlade om buller och tinnitus.

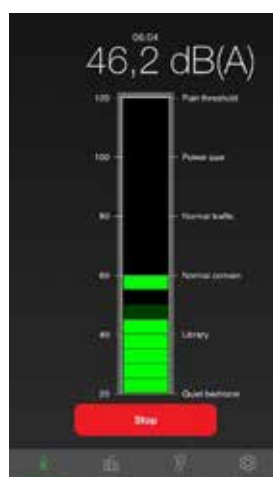
Använd gärna checklistan som finns i bladet för att minska bull-

ret och skydda hörseln. Samtliga kampanjblad finns på: <http://www.industrisirius.se/fokusomraden/arbetsmiljo/smart-sakert/>

Fotnot. Tinnitus är att höra ljud som inte kommer utifrån. Det kan låta som pip, toner, tjut, surr, brus och visslande.

ÅSA DAHLFORS

Rådgivare, arbetsmiljö på Industriarbetsgivarna

Inom industrin finns maskiner som alstrar buller. Det är viktigt att försöka förebygga men också att skydda öronen.

Friskvård och Rehabilitering

Centralfonden verkar för ett hållbart arbetsliv för anställda inom skogsbruk och skogsindustri

Metsä Tissue i Mariestad har stor variation i sjukfrånvaro mellan olika avdelningar.

Facket tog därför initiativ till ett projekt med syftet att sänka sjukfrånvaron och skapa öka delaktighet och trivsel. Med stöd från Centralfonden är den första fasen nu klar. Där har flertalet medarbetare

intervjuats i grupp för att identifiera förbättringsförslag. I nästa fas ska dessa förslag ligga till grund för skarpa förbättringsåtgärder.

Centralfonden är öppen för fler ansökningar som skapar förutsättningar för ett hållbart arbetsliv för anställda inom skogsbruk och skogsindustri.

Tidningen Sirius ges ut av Sirius, Skogsindustrins råd för Industriell Utveckling i samverkan.
Ansvarig utgivare: Märten Ericsson.
Sirius på nätet: www.industrisirius.se

Text: Där ingen annan anges, Sven Magnusson.
Foto: Om inget annat anges: Märten Ericsson, Sven Magnusson.

sirius
SKOGSINDUSTRINS RÅD FÖR INDUSTRIELL UTVECKLING I SAMVERKAN

Vill du ha ett personligt utskick av Sirius via mejl?
Gå in på vår hemsida och fyll i dina uppgifter: www.industrisirius.se